

priobčimo, če tudi ni gotovo, da že sedaj zakon postane, ker se kažejo take politične težave, da je pričakovati, da se državni zbor poprej razpusti, predno reši vso svojo nalogo. Vlada bode pač novemu državnemu zboru zopet predložila to predlogo. Glasi se tako le:

§ 1. V vsakem sodnem okraju se osnuje stanovska zadruga kmetovalcev za ta okraj, in v vsaki deželi za vso deželo. Te zadruga se imenujejo okrajne in deželne zadruga kmetovalcev.

Poljedelski minister sme zaslišavši politično deželno oblastvo in deželni odbor odrediti, da se v kakem sodnjem okraju osnujeta dve ali več okrajnih zadrug ali tudi za dva ali več sodnjih okrajev le jedna zadruga.

§ 2. Namen tem zadrugam je izboljševanje нравnega in gmotnega stanja kmetovalcev z gojenjem duha jedinstva, mejsebojnim poučevanjem in podpiranjem, ohranjenjem in povzdigo stanovske zavesti mej zadrugarji, in o pospeševanjem gospodarskih koristij.

§ 3. Člani okrajne zadruga so lastniki v sodnjem okraju ležečih posestev, namenjenih kmetijstvu ali gozdarstvu, ali pa kaki panogi kmetijstva in gospodarstva.

Lastniki posestev ležečih v več sodnjih okrajih, so v vsakem okraju člani dotične okrajne zadruga, ako ima njih posestvo za članstvo potrebne lastnosti.

Poljedelski minister izda naredbenim natančneje naredbe o tem, kdaj je kako posestvo zmatrati za tako, ki je namenjeno kmetijstvu ali gozdarstvu, ali jedni panogi kmetijstva ali gozdarstva.

§ 4. Če je dvomba o članstvu v zmislu § 3. lastnika kacega posestva, odločuje o tem okrajno politično oblastvo, v zadnji stopinji pa deželno politično oblastvo.

§ 5. V vsaki občini sodnjega okraja se nastavijo zaupniki kot okrajni organi okrajnih zadrug.

Število zaupnih mož določi se po številu članov v kaki občini in po razširjenosti dotične občine.

§ 6. Člani deželne zadruga kmetovalcev so vsi člani okrajnih zadrug, v dotični deželi.

§ 7. Člani okrajne oziroma deželne zadruga kmetovalcev so opravičeni pravice in dolžnosti svoje prenesti na oskrbnike, najemnike, užitkarje ali v zmislu § 1103. državljskega zakonika na opravičene do užitka.

Toda tudi v tem slučaju je lastnik posestva dolžen plačevati zadrugi določeni donesek in more izvajati svojo volilno pravico le sam ali pa po svojem pooblaščenca.

§ 8. Za lastnike, v § 3. omenjenih posestev, če se pod varstvom izvršujejo njih združne pravice in dolžnosti njih zakoniti zastopniki.

Če so taka posestva v lastnini države, dežele, občine, javnih zakladov in kacih družih jurističnih oseb, izvaja združne pravice in dolžnosti kak pooblaščenec te korporacije.

Če ima posestvo, ki ima pravico do članstva več lastnikov, morajo lastniki v ta namen iz svoje srede izbrati pooblaščenca. Vender so solidarično zavezani za plačilo zadrugi.

§ 9. Zastopstvo v zmislu §§ 7, 8, in vsaka premena tega razmerja se mora naznaniti zadrugi.

§ 10. Tekoče posle okrajnih oziroma deželnih zadrug kmetovalcev vodi odbor okrajne oziroma deželne zadruga.

§ 11. Volitev v odbor okrajne zadruga vrši se tako, da v njenem okoliši po občinskem redu dotične dežele v posamične volilne razrede občin uvrščeni člani okrajne zadruga skupe sestavljajo prvi, drugi, oziroma tretji volilni razred in vsak teh volilnih razredov voli jednako število članov.

Vender smejo osebe, ki bi po teh določenih smele voliti v več razredih ali v enem razredu večkrat voliti, le v enem razredu in to le jedenkrat voliti.

Voljeni smejo biti le tisti, ki imajo volilno pravico v dotičnem okoliši.

Lastnik jedne ali več grajščin, ki niso v občinski zvezi, ima virilni glas v oni okrajni zadrugi, v katere okoliši je posestvo njegovo. Če ima graščino več lastnikov, ti solastniki izvolijo izmed sebe pooblaščenca, da izvaja ta virilni glas.

§ 12. Načelniki okrajnih zadrug nahajajočih se v vsaki deželi volijo iz svoje srede odbor za deželno zadruga.

§ 13. Natančneje določb o volilni pravici in volilnem načinu določi poljedelski minister naredbenim potom.

§ 14. Ravno tako poljedelski minister naredbenim potom vse vkrene, kar je potrebno za osnovo tacih zadrug in zlasti izdela začasna pravila.

§ 15. Definitivna pravila, katera sklenejo zadruga po svoji osnovi, mora potrditi deželno politično oblastvo.

Obsegati morajo razen po tem zakonu oziroma po zakonu o osnovi dohodninskih posestev pridržanih določb zlasti predpise:

- a) o pravicah in dolžnostij združnikov;
- b) o organih zadruga in njih pravicah;
- c) o shodih zadruga;
- d) o sedeži zadruga;
- e) o zahtevah za veljavno sklepanje;
- f) o napravi združnega katastra;
- g) o nastavljanji in odpušcanji združnih uradnikov;
- h) o uzrokih, pod katerimi se sme volitev odkloniti in nasledkih neopravičene odklonitve;
- i) o pravicah revizorjev;
- k) o obliki združnih razglasov;
- l) o poslovnem redu;
- m) o računovodstvu.

(Dalje nasl.)

Kmetijske raznoterosti.

Vinska letina na Španjskem. Na Španjskem je letos toliko vina, da ne vedo kam ž njim. Za kacih petdeset krajcarjev dobi se 16 litrov dobrega rudečega vina. V pokrajini Valencija so na neki cesti postavili voz s sodom vina. Na sodu je napis: „Potnik, če si žejen, dobro ga potegni, ali ne pozabi zapreti pipe.“

Pepeljenje travnikov. Travnike jako izboljšaš, ako jih potreseš s pepelom. Potresovanje s pepelom je posebno za težka tla, katera znatno izboljša. Potresovati se mora pepel že jeseni. Najboljši je lesni pepel. Če je les in pepel pomešan s premogovim pepelom ga mora biti več za gojenje.

Voda za živino. Po skušnjah ne sme biti voda za živino premeška, pa tudi ne pretrda. Gledati je pa posebno, da v vodi ni gnjilobnih stvari, zato tudi za živino ni voda iz vodnjakov, ki so preblizu stranišč in se vanje steka gnojnica. Premrzla voda je tudi škodljiva, posebno kravam, ki molzejo nikakor ne dajaj premrzle vode. Po zimi zatorej pri-mešaj nekaj gorke.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ko sem od delniškega kolodvora dospel po kamnitih, ozkih in strmih stopnicah dol v trg, približeval se je skoraj že večer. Nadjal sem se, najti ondi poštno priliko, da bi se peljal v 2 uri odtod oddaljeni Brod ob Kupi (Kolpi); pa poštna zveza med tema krajema sklenjena je le z vlaki v jutru. Ker bi bil pa rad dospel ta večer še noter do Osilnice, vprašal sem po drugi vozni priliki. A zarad pripravljanja stelje in drv ni bilo nikjer konj doma; — le v enem samem kraji je bila taka prilika na razpolaganje, dotični mož se je izkazal, — vsaj on je moral misliti tako, — prav spretni računar, — da ne rečem: matematikar. Od Delnic do Osilnice štejejo dobrih pet ur hodá; — če se tedaj zahteva za uro dva goldinarja voznine, znaša to ravno okrogli desetak. In res je stopil mož z tako bolečino na dan. Ker je pa brez matematike znano, da se desetaki ne berejo raz vsakega drevesa, mislil sem si: bomo pa poskusili „peš-partijo.“ Nabašem si svojo prtljago, kakor se je najbolj dalo, in hajdi proti Brodu. Kako poldrugo uro dalje od Delnic vodi prav dobra cesta vedno navzdol, včasih bolj napeto, včasih bolj polagoma, toraj peš-hoja ni ravno težavna. Pa sreča mi je bila ta dan nekako mila. Komaj četrto ure pod Delnicami pripeketa za manoj konjič s praznim tovornim sedlom, katerega je gnal prijazen možiček. Na moje vprašanje: od kod in kam, povedal mi je, da je doma od Starega Trga pri Poljanah, in da je nesel tovor piskrov v Delnice, kjer bo prihodnjo nedeljo semenj. Zdaj gre še po en tovor take robe domu. Do Broda, djal je, greva lahko skupaj. Se ve, da mi je v tujini in na večer, če je ravno mesec svetil, taka tovaršija dobro došla. Pa, — še drugo sva z možem vkrenila. Ker je bila moja prtljaga precej težka, konj pa imel prazno sedlo, vprašal sem moža, če bi je ne zamogel naložiti na njegovo krotko žival. Bil je temu koj pripravljen, in ko sva naložila konjiču moje breme, šli smo vsi urnih korakov proti ravnini. Kake pol ure pod Delnicam, šla sva skozi vas „Marija trošt,“ ki ima tudi svojo cerkev, naprej pa je izpeljana cesta noter doli do ravnine prav dobro po samotnem gorskem rebu. Na obeh straneh vzdigujejo se precej visoki z listnatim drevjem dobro obraščeni hribi, in na vprašanje, kedo je lastnik vsega tega, odgovoril mi je sprem-

ljevalec: „svitli knez Thurn Taxis.“ (Ta plemič je svak našega presvitlega cesarja Franca Jožefa.) Od „Marije trošt“ naprej razširja se k levi pod cesto globoka grapa, iz katere dna vdarjalo mi je na ušesa šumljanje gorskega potoka. Ko dospeva poslednjič v ravnino, prišla sva z tovaršem kmalu v vas Homer in prekoračila most čez ljubko — žuborečo rečico Kupico. Ime le — to zbudilo je v moji glavi etimologična premissljevanja. Čudno je, — mislil sem si, — da so naši stari slovanski pradedje tako radi večjim vodam imenovali tudi hčerke. Kakor ima namreč n. pr. naša kranjska Sava svojo Savico, in so jej spodnji Štajerci pridali še Savinjo; — kakor ima dolnje Štajerska Drava svojo Dravinjo, zgornje Štajerska Mura pa svojo Murico (Mürz); — kakor so nazvali Korošci svoji Zili hčerko Zilico Nemci so jo prekrstili na ime Gailitz in še celo na „Schliza“ [sic!], tako so tudi Hrvatje mejni reki Kolpi (Kulpi, Kupi) med Hrvatsko in Kranjsko imenovali hčerko Kupico, mejni reki med Hrvatsko in Bosno, Uni pa Unico. Ta premissljevanja so mi nekako krajšala pot, — le grede sva dospela z mojim potnim tovarišem na Brod, prijazen in precej obširen kraj ob Kolpi, tedej tik k Kranjski meji. Bilo je med 7. in 8. večerno uro. Tukaj je snel dober mož konjiču mojo prtljago raz sedla, prav hvaležno prejel malo nagrado, prijazno se poslovil od mene, ter nadaljeval pot proti svojemu domu. — Ker sem po mojem potnem načrtu hotel na vsaki način priti ta večer še v Osilnico, kamor je peš hoda še dobre 3. ure, ni mi kazalo drugače, kot najeti si nalašno vozno priliko. Zglasil sem se v neki gostilni blizu mosta, kjer domujejo prav prijazni in postrežljivi ljudje. (Žal, da nisem poizvedel njihovega imena, ker zaslužijo priporočeni biti potnikom.) Hitro dali so poklicati voznika, ki je tudi kmalu prišel, zahteval pa primeroma dovolj visoko voznino. Pa, — kaj sem hotel; — zberati mi je bilo med: plačaj! ali pa o poznem večernem času po ptujih in neznanih krajih peš hodi! Ko se pogodim z voznikom, šel je on na svoj dom po „priliko“, kakor po spodnih krajih navadno rečejo; meni pa so med tem postregli krčmarjevi z prav dobrim novim sladkim vinom in novopečenim mehkim kruhom. Kmalu pridrdra voz, v katerega je bilo vpreženo par čilih konjičev, in po pravilu in navadi hrvatskih voznikov: „teci, ali pa pogini“, odpeljal sem se iz Broda. — (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Doktorice. Vseučilišče v Freiburgu je imenovalo Karolino Mihaelis Vasconcelles v opotu za častno doktorico. Ta gospodičina je v učenem svetu znana po svojih učenih delih iz romanskega jezikoslovja in je posebno poznateljica portugalskega slovstva. — Mis Julija Snow je pa te dni v Curihu napravila doktorski izpit iz naravoznanstva in to z odliko.

Špansko pisateljica Seňro Eva Canel je dobila nagrado od trgovinske zbornice na Kubi, da napravi zanjo poročilo o čikaški razstavi. Ta pisateljica je dobra novelistinja, izdajala je tudi jeden političen list in sedaj izdaje jeden humoriističen list.